

Stanovisko vlády

k návrhu poslanců Františka Adámka, Petra Adama, Stanislava Berkovce, Pavla Blažka, Marka Černocha a Zdeňka Ondráčka na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 323)

Vláda na své schůzi dne 15. října 2014 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a vyslovila s tímto návrhem **nesouhlas** z těchto důvodů:

1. Návrh je nesystémový a nekoncepční, neboť do ustanovení trestního zákoníku o účinné lítosti doplňuje pouze trestný čin dotačního podvodu a stranou ponechává například trestné činy podvodu, pojistného podvodu a úvěrového podvodu, jejichž věcný obsah je v podstatě stejný. Ve výčtu trestných činů, u nichž lze institutu účinné lítosti využít, navíc nejsou obsaženy ani typově mnohem méně závažné trestné činy, u kterých by možnost využití tohoto institutu byla racionálnější, jako například přečin poškození cizích práv podle § 181 trestního zákoníku nebo přečin pomluvy podle § 184 trestního zákoníku. Navíc by navrhovaná změna, která podle předkladatelů má umožnit příjemci dotace opravit administrativní chyby v žádosti o dotace nebo vrátit část neoprávněně čerpané dotace, mohla být fakticky interpretována a využívána jako možnost vyhnout se trestnímu stíhání označením veškerých odhalených nesrovnalostí za pouhé „administrativní chyby“ a případným vrácením problematické části dotace. Zavedení účinné lítosti by tak mohlo mít zcela opačný efekt, než je ochrana zájmu poškozeného, a to vyloučení preventivního charakteru trestního stíhání.
2. Argumentace odůvodňující potřebnost návrhu je v řadě ohledů nepřesná, zjednodušující či nepodložená. Nelze souhlasit například s tvrzením, že pachatelé předmětných trestných činů jsou podle stávající úpravy motivováni „*bojovat se státem do posledního dechu a do poslední koruny*“, neboť v případech, že by pachatel skutečně chtěl vrátit část dotace nebo opravit některé údaje v žádosti o dotaci, je i podle platné právní úpravy nutno zvážit, zda není na místě aplikace

zásady subsidiarity trestní represe (§ 12 odst. 2 trestního zákoníku), a pokud již došlo k zahájení trestního stíhání, umožňuje procesní úprava reagovat na odstranění škodlivého následku samotným pachatelem například podmíněným zastavením trestního stíhání (§ 172 odst. 2 písm. c) trestního řádu). Zcela nepodložené je tvrzení, že „*hrozí zaplavení orgánů činných v trestním řízení stovkami tisíc trestních řízení*“, neboť podle dostupných zkušeností a statistických údajů Policie České republiky bylo za rok 2013 vedeno pouze 100 trestních řízení týkajících se dotačního podvodu a 34 řízení týkajících se poškození finančních zájmů Evropské unie. Nepodložený je také argument, že navrhovaná změna by vedla ke snížení počtu trestných činů, jejichž základem je nepřesná informace na počátku procesu schvalování a čerpání finančních prostředků z dotačního titulu nebo v situacích, kdy žadatel o dotaci má rozdílná stanoviska od různých úřadů, kterými se řídí. U obou předmětných skutkových podstat trestných činů je totiž vyžadováno úmyslné zavinění a nikoho tedy nelze stíhat za pouhý administrativní pochybení nebo konání bez úmyslu spáchat trestný čin.

3. Navrhovaná liberalizace sankční úpravy není vhodná ani s ohledem na aktuální trend v oblasti evropského boje proti poškozování finančních zájmů Evropské unie, který směřuje ke zpřísňování sankcí a nikoliv jejich rozvolňování. V tomto ohledu je navrhovaná úprava problematická z hlediska povinností České republiky vyplývajících z Úmluvy o ochraně finančních zájmů Evropských společenství, která požaduje trestat poškození finančních zájmů Evropské unie sankcemi, které jsou účinné, přiměřené a odrazující. Uvedený trend potvrzuje i návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie, který zpřísňuje postihy a unifikuje skutkové podstaty trestných činů.